

כיצד תגיב סוריה?

3/7/1979 "זיווג" אתרונת

תוך פנייה מואצת לסיוע סובייטי ולתיגור בורת-סוללות עיראקיות לפני כל שינוי מהותי במפת היערכות יחידות הנ"מ של צבא סוריה. קרוב לוודאי, שתיגבור כמותן ואיכותן של סוללות הנ"מ — יאפשר הקצאת חלק ממערכים אלה למוקדים נבחרים בלבנון, מבלי שיוחלשו וידוללו המערכים בסוריה עצמה. מהלך מיבצע הדרגתי מעין זה עשוי להימשך בין שבוע לשלוש שבועות.

(ב) תיגבור המהכלים ותימרוצם לביצוע פעילויות נרחבות נגד ישראל. למעשה, קיימת מוטיבציה אופטימלית בקרב אירגוני החבלה מאז התימת הסכמי "קמפ דייוויד". הסורים יכולים, מצידם, להרחיב משמעותית את תשתית הסיוע האש"ף, אם ע"י ציודו בנשק כבד ומשוכלל יותר, אם בפתחת צירי-תנועה וזירות-מוצא, שהיו חסומים עד כה, ואם במתן חיפוי עקבי וממשי למיבצעי.

האופציות הגיאוגרפיות הנתונות לסוריה הינן נרחבות יחסית, והזירה הומינה ביותר היא, כמובן, לבנון. אפשר להעלות על הדעת מתן אישור סורי להדירות אש"פיות מתואמות לישראל משיפולי-החרמון, מדרום בקעת-הלבנון, ואפילו משולי הגולן-הדרומי (גזירת הנחלים ירוך ורוקאד). בתנאי שהמיבצעים יהיו מבוקרים ומתואמים, תוך הענקת חיפוי מוסכם. הסיכונים הסוריים שיינטלו יכולים להצטמצם כלשהו כל אימת ופעילות חב' לבית משולי-הגולן תוצג כפעילות מתחומי ירדן או לבנון. בהיקשר זה ראוי לאזכר, כי מתן רשות מעבר למחבלים דרך השטח הסורי לירדן — הינה אפשרות נוחה ומעי שית למדי, אליבא דסוריה. שאלה אחרת (סוף בעמוד 31)

גנת נוכחות אווירית סורית מעל צפון-לבנון ומרכזה, וכן מעל בקעת הלבנון — משדה התעופה הצבאי, ראיאק, המוחזק ע"י יחידות קרקע סוריות. פטרולי אוויר סוריים אלה, בתנאי המרחב האווירי הלבנוני המצומצם (10,400 קמ"ר) — אמורים היה להוליד, במוקדם או במאוחר, לתיקול-אלים באקראי, או לתקרית יזומה בהנחיית המטכ"ל הסורי.

זאת ועוד, תוצאותיו של המגעי-האווירי בין הסורים והישראלים היו ניתנות לגיחוש מראש, גם אלמלא שיתף צה"ל מטוסי אף-15 בחיפוי על מפציציו. דברים אלה אמורים לא רק לגבי חוגים בטחוניים ב"ארסה" ובמערב, אלא אפילו לגבי המטכ"ל הסורי. היקף האבידות, ולא עצם הכשלוך, היה הנתון שעליו הימרה הצמרת הצבאית והמדינית של סוריה.

לקחי העבר מראים, כי סוריה לא תור כל לעבור בשתיקה על מפלת "נשריה", ולכן צפויה תגובת-גומלין, העלולה לסמן הסלמה סורית מביקרת, לפחות בשלביה הראשונים, במאבק המתמשך נגד ישראל.

מהן, איפוא, היוזמות האפשריות מביחינת סוריה ובהתחשב בנסיבות וברקע המדיני?

(א) החררת יחידות נ"מ, כולל סוללות טילי קרקע-אוויר, לגזרות נבחרות בלבנון, בהתאם לשיקולי המטכ"ל הסורי. לרשות הצבא הסורי עומדות כיום למעלה מ-40 סוללות טילי קרקע-אוויר מדגמים שונים. בנוסף לגדודי ארטילריה נגד מטוסים, אין באפשרותה של סוריה לפרוש מערכי נ"מ מעובים על פני מרבית שטחה של לבנון. עיבוי המערך האנטי-מטוסי ב"לבנון עלול לפגוע במערכת ההגנה הסורי רית בחזית הגולן ובאגן-דמשק. לפיכך, סביר יותר שסוריה תפעל לאבטח עצמה

הקרוב האווירי, שניטש בשמי לבנון והסתיים במפלה מוחצת לנשור" חיל-האוויר הסורי, החריף וחדד את השאלה הבלתי-נמנעת — מה יהא צעדה הבא של סוריה?

כרגיל במישטרים רודניים, הנשענים על כידוני הצבא, תתקבלנה החלטות הי מיבצעיות ע"י צוות בכיר ומצומצם מצד מרת הצבא הסורי, באישורו ובתידורכו של נשיא המדינה, האפו-אליאסד, שעלה אף הוא משורות הצבא לכס הנשיאות.

בהקשר זה ראוי להטעים, כי יהיו הסכנות הנשקפות לשלטון אסד אשר יהיו, האיומים הממשיים על מימשלו אינם נובעים באורח פוטנציאלי ממוקדי מרי אזרחיים, נוסח "האחים-המוסלמים", או קבוצות מחתרתיות דומות. ההיסטוריה המדינית הקצרה של סוריה, למן עליית הבעת' לשלטון (מרץ 1963) ועוד לפני כן, מלמדת, כי מהפכי השלטון התכופים התיחוללו ביוזמת סיעות צבאיות יריבות, שנתמכו ע"י קבוצות עסקנים אזרחיים, חברי מפלגת הבעת' (מ" 1963 ואילך). כך התגלגלו פני הדברים בכל נסיבות ההפיכות הצבאיות, "הלבנות" והאלימות: ביולי 1963, בפברואר 1966, באביב 1969, וב-נובמבר 1970 — מועד השתלטותו הסופית של אסד (העלווי) והדחת יריבו, צלאח ג'דיד, (העלווי אף הוא).

קיימת, אם כן, סבירות רבה להנחה, שרק סיעה צבאית יריבה, בעלת תימוכין מחילי-האוויר וכשריון הסורי, עשויה למורטט את שלטונו של אסד ולרשתו.

יתרה מזאת, הקרב האווירי שהתחולל בשמי לבנון היה כמעט צפוי מזה כחודש ימים. פעילותו הרצופה של חילי-האוויר הישראלי נגד בסיסי המהכלים בדרום לבנון ובמערבה — גררה בעקבותיה הפי

יום שלישי, ח' תמוז, תשל"ט — 8.7.1979

כיצד תגיב סוריה?

(סוף מעמוד 11)

היא האם יסכים חוסיין ל"סידורים" מעין אלה. אשר ללבנון — מוסכם שזו הזירה הנוחה ביותר לניחול מלחמת התשה בישראל באמצעות שליח. ואכן, זהו יתרונה העיקרי של לבנון מנקודת ראות סורית, לאמור — גיצול לבנון כזירת-מוצא לביצוע יוזמות התקפיות נגד ישראל. יצויין, כי המאחזים הסוריים בדרום-לבנון מתפרשים בסמוך לעיירה הצבאית, כ-17 ק"מ צפון-יתמזרחית ממטולה בקו אווירי, ואילו ציר-בקעת-הלבנון הינו התוואי הנוח דמהיר ביותר להנעת כוחות סוריים דרומה עקב קירבתו ונגישותו לסוריה ולאגן-דמשק, בנתיבים העוקפים את החרמון מפאתי צפון.

(ג) ניתול פעולות הטרדה מוגבלות ומתוכננות נגד המערך הישראלי האזרחי בגולן. פעילות אפשרית בדגם מעין זה — תאלץ את סוריה ליטול על עצמה סיכונים הידרדרות והסלמה עד לכלל התרחבות האלימות לווריאנט של מלחמת-התשה סטטית וגזירות-פתע אוויריות, תוך רצון נחוש לגרוף את מצרים למחנה העימות. אין ספק, שאפשרות זו נשקלה לא אחת ולא שתיים גם בהיקשר לשיעור התמיכה הסובייטית, לסיוע העיראקי הצפוי ולעמ

דתו המשוערת של חוסיין הירדני. אולם זהו הימור מסוכן, שכן אין הסורים יכולים לאבטח לעצמם שליטה מבוקרת על קצב ההסלמה ושיעוריה מחמת ריבוי הנעלמים, והיעדר מידע וודאי לגבי מתכונת התגובה הישראלית, עיתוייה ועוצמתה. תיתכן גם פעולת-ראווה יוקרתית סורי רית חדיפעמית, תוך התערבות מדינית נמרצת במערב, כדי להגביל ולהייעץ מלכתחילה את ההיענות הישראלית לאתגר. מכל מקום, אין להניח שסוריה תעבור בפשטות לסדר-היום. קרוב לוודאי, שהתייגול האווירי בשמי-לבנון שימש, בדיעבד, נקודת-ימפנה לנקיטת יוזמת מעורבות סורי רית פעילה יותר, אם באמצעות שליח ואם במתכונת ישירה יותר. העיתוי אינו חייב להיגזר באורח מיידי. אדרבא, פסקי-זמן מסויים ונקיפת מספר ימים — יסייעו לליבוך-מעמיק יותר של השיקולים הסוריים ולצירופם בתחומים הצבאיים והמדיניים במשולב.

על ישראל לתסרט מראש תגובות סורי ריות משוערות, ואף להכין תשובות רמהלכים טקטיים נגדיים על מנת לבולמן וליטול את עוקצן. גם כאן יש להיערך מלכתחילה לסולם מגוון של פעילויות בהתחשב בנסיבות ובאילוצים הקיימים והחזויים.